

med at foreslaa Enceinten rykket ud til den Linie, i hvilken Forterne først vare foreslaaede anlagte, langs Damhusøen og Utterlevs Mose, hvorved Enceinten bliver dobbelt saa lang, medens en Række af 13 Forter skydes frem i tilbøls 11,000 Mens Afstand fra Byen, som var den Distance, som man dengang gik ud fra, at Beleiringskryts kunde række. Da denne Plan senere (Januar 1873) behandles videre i Ministeriet, skydes Enceintens Bestfront endnu et Stykke videre frem (over Valhøiene vest for Damhusøen), og da Sagen i 1881 gjenoptoges, rykkes Enceinten frem til den tidligere Fortrækkes Plads i 11,000 Mens Linien.

Den Plan til Kjøbenhavns Befæstning, som fremgik af Behandlingen i 1872—73, indeholdt forøvrigt en Dobbelthed. Den kunde dels udføres fuldstændigt, beregnet paa at hindre et Bombardement og udholde en Beleiring, dels foreløbig indskrænktes til saadanne Foranstaltninger, der tilsigtede at hindre en Overtagelse af Byen og yde et Støttepunkt for Hæren.

Til tydelig Forklaring af den hele Plan henviser vi til den Erklæring, der under 20de Januar 1873 afgaves af Cheferne for Ingenieurkorpsen og Artilleriet, forsaavidt angaar Kjøbenhavns Befæstning, og hvorpaa det daværende Regjeringsforslag hvilede.

Af denne Erklærings Indhold skulle vi henlede Opmærksomheden paa Følgende, der vil finde Anvendelse ogsaa ved Bedømmelsen af den nu (1883) forelagte Plan. Til en fuldstændig Befæstning af Kjøbenhavn kræves i nævnte Erklæring for det Første paa Søfiden en hel Række af Søforter, af hvilke det da foreslaaede Stubbefort kun betegnes som „det nordligste i den ydre Fortrække“. Den af Ministeriet da foreslaaede indskrænkede Befæstning mod Landsfiden har efter Ministeriets egen Erklæring kun til Hensigt at sikkre Byen mod en Overtagelse og afgive et Støttepunkt for Hæren, men altsaa ikke at beskytte mod Bombardement. Til en fuldstændig Befæst-

ning kræves under Hensyn til den dengang antagne Bombardementsgrændse en sammenhængende Enceinte i ca. 8,000 Mens Afstand fra Byen med en fortløbende Række af Forter foran i 3,000 Mens Afstand fra Enceinten, og hvis indbyrdes Afstand ikke bør være over 3,000 Men. Fortrækken bør „utvivlsomt“ føres ud nordenom den sydlige Del af Dyrehaven (Gremitagten). Derfor man vilde drage Forsvarslinien sydligere (som nu i 1883 foreslaaet), vilde den komme til at „ligge i og have foran sig et meget kuperet og behyget Terrain, der maatte foranledige store Rindningsarbejder, blive overordentlig kostbar og tilstede skjulte Opstillinger for fjendtlige Batterier paa 1 à 2,000 Mens Afstand og vilde saaledes medføre altfor uheldige Betingelser baade for Anlægget og Forsvaret“. Naar Fortrækken blev saa langt fremskudt som til Gremitagessletten, maatte man ganske vist have en Række provisoriske Værker sydligere, men Rindningsarbejderne i Fredstid kunde da indskrænktes til en Del af Dyrehaven, medens Sløfningen af Ordrupskrat og den stærkt behyggede sydligere Egn kunde vente til Krigstid. Til en fuldstændig Befæstning hører endvidere et Rystbatteri ved Hellerup med 6 svære (pantserbrydende) Kanoner, skjøndt Stubbefortet dengang var projekteret ret ud for dette Punkt. Endvidere kræves en Enceinte paa Amager i 8,000 Mens Afstand fra Christianshavns Vold, samt 3 Forter foran. Med Hensyn til Konstruktionen af Værkerne „anses det for givet, at Danmark ikke vil være istand til at udrede de Summer, som vilde udfordres til at bygge og udruste Værkerne saaledes, som en Stormagt maaske vilde gjøre det“; men man mener ogsaa at kunne nøies med noget Mindre.

Med Hensyn til den indskrænkede Befæstning, som af Ministeriet da blev foreslaaet, og som nemlig gik ud paa at indskrænke Fortrækken til to Grupper af Forter ved Roskilde og Helsingørs Lande-